

1. Karbon Ayak İzi Nedir?

Karbon ayak izi, her insanın ulaşım, ısınma, enerji tüketimi veya satın aldığı her türlü ürün neticesinde atmosfere yayılmasına neden olduğu karbon miktarını anlatmak üzere kullanılan bir terimdir. Başka bir ifadeyle, aldığımız her ürün veya gerçekleştirdiğimiz her faaliyet için gerekli olan enerjinin üretilmesi sırasında atmosfere salınan karbon gazı toplamını ifade etmektedir.

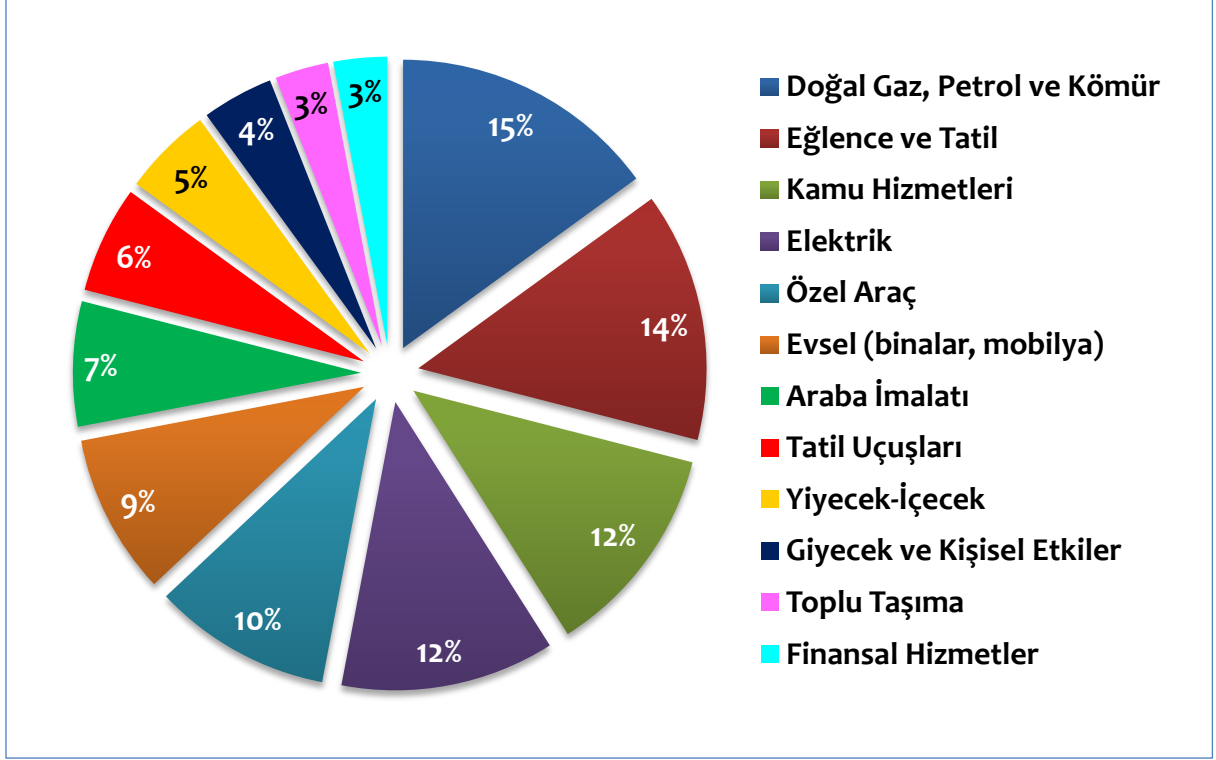
Doğal süreçlerin etkisinde milyonlarca yıldır devam eden iklim değişikliği, günümüzde insan kaynaklı çevresel kirlilik nedeniyle etkisini ve zararını daha da arttırmıştır. Geçmişten aldığımız temiz ve sağlıklı çevre mirasını gelecek nesillere de gerektiği gibi aktarabilmek için her kişi ve kuruluşa görevler düştüğü de bir gerçektir.

Bu çerçevede hem çevre ve iklime karşı duyarlılığımızı göstermek üzere hem de çevre kirliliğine karşı alınan önlemlere somut katkı verebilmek üzere karbon ayak izimizin hesaplanması ve azaltımı konusunda çalışmalar yapmak önemli bir görev haline gelmiştir.

Basit kişisel önlemlerle karbon ayak izimizi azaltmak mümkündür. Örneğin ısınma sırasında ev içi sıcaklığını **1°C** daha azalttığımızda yılda en az **300 kg** karbondioksitin atmosfere salımını engellemiş oluruz. Aynı şekilde gereksiz yere yanan lambaları söndürerek de en az **250 kg** karbondioksitin salımını da engellemiş oluruz.

Karbon ayak izi özellikle fosil yakıtlardan elde edilen enerjiye dayalı bir tanım olduğu için karbon ayak izinin azaltılması aynı zamanda enerji tüketiminin azaltılması veya optimizasyonu anlamına gelmektedir. Bu da işletmeler için önemli olan enerji maliyetlerini azaltan döngüyü başlatacak bir önlemler paketiyle mümkün olabilir. Karbon ayak izi çalışması aslında kuruluşlar için yeni bir enerji kullanım kültürünün geliştirilmesi anlamına gelmektedir (Gönençgil, 2008).

Her faaliyetin farklı karbon ayak izi olması yanında kişisel yada şirketler bazında yapılan çalışmalarda da farklı etkenlerin hesaplanması gerekmektedir (Şekil 4).

Şekil 1: Bir Kişinin Tipik 'Karbon Ayak İzi'nin Ölçümü (Karbon Ayak İzi, 2010)

Ancak şirketlerde veya imalat yapan fabrikalarda durum farklıdır ve her işletme türü için özel hesaplama yöntemleri mevcuttur. Türkiye genelinde ve dünya çapında birçok tesis veya şirket bu çalışmaları yapmaktadır.

Karbon ayak izi çalışmaları, kuruluşların insan kaynaklı küresel ısınma ve iklim değişikliği ile mücadelede üzerine düşen görevlerinin anlaşılması ve gerçekleştirilmesi için geliştirilen bir programa dayanır. Bu çerçevede işveren, çalışan ve 3. şahısların (müşteri, tedarikçi vb.) özellikle iklim süreçlerini etkileyen çevresel sorunlarda nasıl hareket etmeleri konusunda bilinç kazandırmayı hedefleyen bir program olarak yürütülmektedir.

Buna göre önümüzdeki yakın dönemde şirketlerin karbon ayak izi sorulur hale gelecektir. Görülen yaklaşımlar çerçevesinde yeni vergiler (karbon vergisi gibi), tedarikte veya alım-satımda kısıtlamalar gündeme gelecektir. Şirketler karbon ayak izini hesaplamak/hesaplatmak zorunda kalacaktır.